

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-6-82-46>

УДК 336.1:339.7

Халатур С.М., Крючко Л.С.

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Анотація. Метою статті є аналіз податкових систем країн Європейського союзу та України, вплив окремих показників податкової системи на розвиток національних економік, вивчення можливості застосування накопиченого досвіду. На основі проаналізованої наукової літератури з формування податкової політики країн, методологічні принципи даного дослідження передбачають спільне застосування набору відомих загальнонаукових та спеціальних методів дослідження в економіці. В статті проаналізовано окремі показники функціонування податкової системи країн Європейського союзу та України; та вплив даних показників на розвиток національної економіки. Загострення конфліктів, що виникають в процесі розробки податкової політики держави, виникає в періоди спаду ділової активності, посилення конкуренції та у кризові періоди економічного розвитку. Цей факт обумовлює пошук концепції податкової політики держави, спрямованої на максимальне зниження конфліктних ситуацій з метою збереження стабільності та цілісності суспільства, зменшення соціальної напруги. Держава, яка формує свою податкову політику, має на меті дотримання передусім власних національних інтересів за конкретних внутрішніх і зовнішніх соціально економічних та інституціональних умов.

Ключові слова: податки, податкова система, податкові платежі, податок на прибуток, Індекс GINI.

Khalatur Svitlana, Kriuchko Lesia

Dnipro State Agrarian and Economic University

CONCEPTUAL BASIS OF TAX POLICY FORMATION IN THE GLOBALIZATION CONDITIONS

Summary. As a holistic system, the country's economic system combines different, often conflicting interests of its members. The purpose of the article is to analyze the tax systems of the European Union and Ukraine, the impact of certain indicators of the tax system on the development of national economies, to study the possibility of applying the experience. Based on the analyzed scientific literature on the formation of tax policy of countries, the methodological principles of this study provide for the joint application of a set of known general and special research methods in economics. The article analyzes some indicators of the functioning of the tax system of the European Union and Ukraine; and the impact of these indicators on the development of the national economy. Exacerbation of conflicts that arise in the process of developing the tax policy of the state occurs during periods of declining business activity, increased competition and crisis periods of economic development. This fact determines the search for the concept of tax policy of the state, aimed at minimizing conflict situations in order to preserve the stability and integrity of society, reduce social tensions. The state, which forms its tax policy, aims primarily to comply with its own national interests under specific internal and external socio-economic and institutional conditions. One of the areas that needs improvement is tax policy, as a large part of the revenue part of the state budget is formed at the expense of tax revenues. The general tax rate measures the amount of taxes and mandatory contributions paid by enterprises after accounting for allowable deductions as a share of commercial profit. Therefore, Ukraine needs further tax reform, during which emphasis should be placed on: simplification of tax legislation, elimination of contradictions and shortcomings in it; simplification and automation of tax administration, improvement of the system of risk-oriented tax control (including the introduction of indirect methods of tax control), improvement of relations between tax authorities and taxpayers, taking into account the experience of EU countries.

Keywords: taxes, tax system, tax payments, income tax, GINI index.

Постановка проблеми. Будучи цілісною системою, економічна система країни поєднує різні, часто конфліктні інтереси її учасників. При цьому, процес податкового регулювання також не позбавлений конфліктів, тому що інтереси і локальні цілі його учасників не збігаються. Загострення конфліктів, що виникають в процесі розробки податкової політики держави, виникає в періоди спаду ділової активності, посилення конкуренції та у кризові періоди економічного розвитку. Цей факт обумовлює пошук концепції податкової політики держави, спрямованої на максимальне зниження конфліктних ситуацій з метою збереження стабільності та цілісності суспільства, зменшення соціальної напруги.

Європейська економічна інтеграція, яка відбувається одночасно з глобалізацією світової еко-

номіки, актуалізує дослідження податкової політики на рівні не тільки держави, яка, зокрема, прагне отримати вигоди від залучення до світових господарських зв'язків та участі в інтеграційних процесах, але й на рівні інтеграційного утворення (наднаціональному рівні). Причому ці два суб'єкти податкової політики розробляють її для досягнення позитивних зрушень у соціально-економічному розвитку, але ставлять перед собою різні цілі залежно від того, якими є пріоритети їх функціонування та розвитку. Держава, яка формує свою податкову політику, має на меті дотримання передусім власних національних інтересів за конкретних внутрішніх і зовнішніх соціально економічних та інституціональних умов (у тому числі залежно від того, чи прагне вона поліпшити функціонування своєї економіки, вхо-

дячи до світових лідерів за рівнем економічного розвитку, чи налаштована на ріст економічного розвитку за рахунок зменшення відставання від світових лідерів).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Oleksii Naidenko (2019) [4] пише, що соціально-економічні процеси, які відбуваються в країні, впливають на рівень добробуту населення. Рейтингові оцінки останніх років свідчать про погіршення рівня добробуту, людського та соціального розвитку населення України, глобального багатства.

Maryna Hrysenko, Olena Pryiatelchuk and Liudmila Shvorak (2019) [3] стверджують, що соціальна ринкова економіка є переважаючою економічною системою для промислово розвинених країн. Окрім створення економічних та технологічних умов, активна участь держави є ключовим фактором ефективного функціонування та сталого розвитку економіки.

Julia Glushchenko and Natalia Kozhalina (2019) [2] розглядають місцеве оподаткування, його проблемні аспекти та тенденції розвитку. Економічна незалежність будь-якої громади неможлива без достатніх фінансових ресурсів, відносна самостійність управління податками та іншими обов'язковими платежами.

Olubukola Ranti Uwuigbe, Ayomide Omoyiola, Uwalomwa Uwuigbe, Nassar Lanre and Opeyemi Ajetunmobi (2019) [5] пишуть, що оподаткування є дуже важливим інструментом в будь-якій країні, незалежно від того, чи розвивається вона чи розвинена. Це макроекономічний інструмент, дуже необхідний для функціонування держави. Olufemi Adebayo Oladipo, Francis Iyoha, Adeniran Fakile, Abiola John Asaley and Damilola Felix Eluyela (2019) [6] справедливо стверджують, що оподаткування є стійким та справжнім джерелом доходів уряду, інструментом макроекономічної політики та управління фіскалом.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Податкова політика інтеграційного утворення передбачає збалансування часто суперечливих національних інтересів для створення сприятливих умов розвитку інтеграційного утворення в цілому та його учасників зокрема. Іноді це вимагає згоди останніх на погіршення окремих національних умов господарювання для отримання інших вигід як найближчим часом, так і в майбутньому. Розв'язанням фіскальних проблем в Україні при формуванні податкової політики дедалі більше слід враховувати податкову політику ЄС та його країн-членів.

Мета статті – аналіз податкових систем країн Європейського союзу та України, вплив окремих показників податкової системи на розвиток національних економік, вивчення можливості застосування накопиченого досвіду

Виклад основного матеріалу. Концептуальними критеріями формування і реалізації податкової політики держави вважаємо такі:

1. Компромісність. Потрібно збалансувати інтереси держави, підприємницького сектору та громадян, причому так, щоб усі суб'єкти перерозподільних відносин були задоволені результатами перерозподілу приблизно однаково. Видатки держави мають забезпечувати опти-

мальне поєднання соціальних заходів, заходів щодо сприяння зростанню ВВП.

2. Комплементарність податкових змін. Податкові новації мають бути добре узгодженими з іншими законодавчими нормами, передбачати заходи впливу на неформальний рівень інституціонального середовища і позитивно оцінюватися суспільством.

3. Відмова від радикальних податкових ініціатив. Значні зміни в оподаткуванні часто пов'язані не стільки з позитивним економічним ефектом та розширенням податкової бази, скільки з фіскальними втратами, які доводиться компенсувати залученням державних позик.

4. Стабільність і гнучкість. Податкова політика повинна, з одного боку, відповідати визначеним у її концепції напрямкам модифікації податкової системи та системи внесків до державних соціальних фондів, а з іншого – швидко реагувати на зміни у відтворювальних і фіскальних процесах.

Для більш детального розкриття теми дослідження проаналізуємо окремі показники функціонування податкової системи 28 країн Європейського союзу та України; та вплив даних показників на розвиток національної економіки. Отже, порівняємо показники, що стосуються податкової системи в країнах Єврозоюзу та Україні, зокрема будуть проаналізовані такі показники: Митні та інші імпорتنі мита (% від податкових надходжень); Фірми очікували дарувати подарунки на зустрічах з податковими службовцями (% фірм); Фірми, які не звітують про всі продажі з метою оподаткування (% фірм); Фірми відвідували або вимагали зустрічей з податковими службовцями (% фірм); Податок на працю та внески (% від комерційного прибутку); Чисті податки на продукцію (поточні долари США); Інші податки (% від доходу); Інші податки, що сплачуються підприємствами (% від комерційного прибутку); Податок на прибуток (% від комерційного прибутку); Податкові платежі (кількість); Податкові надходження (% від ВВП); Податки на експорт (% від податкових надходжень); Податки на товари та послуги (% від виручки); Податки на товари та послуги (% доданої вартості промисловості та послуг); Податки з доходу, прибутку та приросту капіталу (% від виручки); Податки на прибуток, прибуток та приріст капіталу (% від загальної суми податків); Податки на міжнародну торгівлю (% від виручки); Час на підготовку та сплату податків (годин); Загальна ставка податку (% від комерційного прибутку).

Проаналізувавши таблицю 1, можна зробити такі висновки. Податок на працю та внески найвищий у Франції (51,82 % від комерційного прибутку), Бельгії (48,55 % від комерційного прибутку), в Італії (41,52 % від комерційного прибутку); а найнижчий в Данії (3,11 % комерційного прибутку), Мальті (10,84 % комерційного прибутку), Великобританії 11,16 % комерційного прибутку). В Україні цей показник становить 40,57 % від комерційного прибутку. Інші податки, що сплачуються підприємствами (% від комерційного прибутку), можна сказати, що найвищий рівень у Франції (10,49), найнижчий в Норвегії (0,03), а в Україні (0,91).

Податковий дохід відноситься до примусових перерахувань центральній владі для державних

цілей. Податковий дохід у % ВВП найнижчий у Німеччині (11,22 %), найвищий на Мальті (38,43 %), а в Україні в середньому на рівні 16,96 %.

Податки на товари та послуги включають загальні продажі та оборот або податки на додану вартість, вибіркові акцизи на товари, вибіркові податки на послуги, податки на використання товарів чи майна та деякі інші. Податки на товари та послуги у % доходу найвищий в Хорватії (46,25 %), найнижчий в Італії (22,79 %); в Україні цей показник на 32,98 %.

Продовження аналізу показників функціонування податкової системи країн ЄС та України показано в таблиці 1.

Проаналізувавши мито та інші митні збори (% від податкових надходжень), фірми, які очікують дарувати подарунки на зустрічах з податковими службовцями (% фірм), фірми, які не повідомляють про всі продажі для цілей оподаткування (% фірм), фірми, які відвідували або вимагали

зустрічі з податковими службовцями (% фірм), можна сказати, що у них досліджували українські компанії. В Україні вони на рівні 6,43; 46,65; 31,90; 59,15 відповіді. Найбільш важливий показник зафіксовано в Словенії (2,22); найнижче у Греції (0,02). Інший показник, фірми, як очікується, подарують подарунки на зустрічах з податковими службовцями (% фірм), коли вони від 28,80 до Греції до 0,30 у Швеції. Показник Фірми, які не звітують про всі продажі з метою оподаткування (% фірм), знаходяться в межах 53,19 Греції до 18,33 Іспанії. Фірми відвідали або вимагали зустрічей з податковими службовцями (% фірм) – найвищий у Болгарії (64,77), а найнижчий у Швеції (8,90).

Додавши до доходу, використовуючи та дотримуючись капіталу, вони виявляють фактично чи передбачуваного чистого доходу до фізичних осіб, з використанням корпоративних підприємств та підприємств, а також із прибутків ка-

Таблиця 1

Середнє значення показників функціонування податкової системи країн ЄС та України за період 2001-2019 роки

Назва країни	Податки з доходу, прибутку та приросту капіталу (% від доходу)	Податки на прибуток, прибуток та приріст капіталу (% від загальної суми податків)	Податки з міжнародної торгівлі (% від доходу)	Час підготовки та сплати податків (години)	Індекс GINI (оцінка Світового банку)	Загальна ставка податку та внеску (% від прибутку)
Австрія	27,61	47,01	0,00	154,13	30,27	51,87
Бельгія	35,84	58,35	-	141,53	28,43	57,73
Болгарія	15,56	25,59	0,41	508,73	35,47	30,73
Хорватія	7,87	14,14	1,48	202,53	32,14	20,55
Кіпр	24,99	38,10	0,63	139,75	32,62	22,17
Чеська Республіка	15,98	35,63	0,95	412,47	26,42	46,57
Данія	40,81	48,98	-	133,27	26,70	26,73
Естонія	20,36	35,93	0,08	73,13	33,25	50,57
Фінляндія	17,87	32,35	0,00	159,53	27,56	41,95
Франція	25,07	47,58	-0,01	134,87	32,09	66,67
Germany	15,97	40,58	-	209,93	30,85	47,88
Греція	18,97	35,57	0,01	216,07	34,64	48,87
Угорщина	18,68	33,22	0,66	296,67	29,79	49,78
Ірландія	38,66	51,53	-	77,83	32,62	25,72
Італія	32,39	53,81	-	283,20	34,40	65,87
Латвія	10,92	20,59	0,36	219,20	36,03	36,32
Литва	20,72	36,88	0,76	156,42	35,50	44,25
Люксембург	28,81	46,96	-	57,00	31,61	20,29
Мальта	30,40	45,14	1,40	139,00	29,11	42,54
Норвегія	28,55	52,26	0,20	84,60	27,22	39,85
Польща	12,98	26,05	0,56	334,67	33,88	41,40
Румунія	18,62	33,35	0,86	189,67	36,58	42,65
Словацька Республіка	17,17	36,23	0,20	241,47	26,73	49,03
Словенія	12,62	25,05	1,07	234,27	24,95	33,62
Іспанія	39,20	47,18	-	198,57	34,54	52,06
Швеція	14,36	17,62	-	122,00	27,42	51,51
Україна	12,90	26,28	3,58	804,60	26,50	52,64
Об'єднане Королівство	35,84	48,71	-	104,27	34,11	33,51

Джерело: складено авторами на основі даних [1; 7-10]

піталу. Податки з доходу, прибутку та приросту капіталу у % доходу найвищий в Данії (40,81 %), а найнижчий у Хорватії (7,87 %). В Україні цей показник становить 12,90 %.

Додавши до доходу, використовуючи та дотримуючись капіталу, вони виявляють фактично чи передбачуваного чистого доходу до фізичних осіб, з використанням корпоративних підприємств та підприємств, а також із прибутків капіталу. Податки з доходу, прибутку та приросту капіталу у % від загальної суми податків найвищий показник у 58,35 %, найнижчий у Хорватії 14,14 %. В Україні даний показник майже 26,28 %. Індекс GINI (оцінка Світового банку) найвищий показник в Румунії (36,58); найнижчий показник у Словенії (24,95); в Україні цей показник на 26,50.

Далі проаналізуємо податок на прибуток в країнах Євросоюзу та Україні. Це сума податків на прибуток, сплачена бізнесом.

З таблиці 2 видно, що Податок на прибуток зменшився по багатьох країнах у 2019 році порівняно з 2005 роком. Не збільшується податок на прибуток, створюваний Бельгією, Німеччиною, Грецією, Угорщиною, Ірландією, Латвією, Литвою та Словацькою Республікою. В Україні податок на прибуток у % від комерційного прибутку зменшується з 12,3 до 10,2 %, що є позитивною тенденцією.

Податкові платежі підприємствами – це загальна кількість податків, сплачених підприємствами, включаючи подання електронних ма-

теріалів. Податок вважається сплаченим раз на рік, навіть якщо виплати частіше.

Кількість податкових платежів, згідно таблиці 3, зменшившись у 2-3 у 2019 році, порівняно з 2005 роком у країні Болгарія, Хорватія, Чехія, Фінляндія, Франція, Греція, Латвія, Польща, Румунія, Словацьчина, Словенія. Таке зменшення застосовується позитивною тенденцією. Податкові платежі в Україні зменшилися з 147 в 2005 року до 5 у 2019 році. Дуже суттєві дії.

Час на підготовку та сплату податків – це час у годинах на рік, за який потрібно підготувати, подати та сплатити три основні види податків: податок на прибуток підприємств, податок на додану вартість чи податок з продажу та податки на працю.

Дуже суттєвий час, коли потрібно підготуватися та сплатити податки, що в Україні більше, ніж за п'ятій час, з 2085 годин у 2005 році до 327 годин у 2019 році. Це позитивна тенденція.

Індекс GINI вимірює ступінь, в якому розподіл доходу серед осіб або домогосподарств в межах економіки відхиляється від абсолютно рівномірного розподілу. Таким чином, індекс GINI 0 представляє ідеальну рівність, тоді як індекс 100 означає ідеальну нерівність. За індексом GINI Україна в середньому за 2005–2019 роки посіла двадцять шосте місце в порівнянні з країнами Євросоюзу. За даними ООН в Україні за межею бідності живе більше 60 % населення, а от за даними Світового банку цей показник складає 25 % населення.

Одним із напрямів, який потребує удоско-

Таблиця 2

Податок на прибуток, % від комерційного прибутку

Назва країни	2005	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Відношення 2019 до 2005
Австрія	21,2	16,8	16,8	16,9	17	17,1	17,1	80,66
Бельгія	9,8	8,3	8,4	9,1	10,3	10,9	10,3	105,10
Болгарія	7	5	5	5	5	4,9	4,9	70,00
Хорватія	0	0	0	0	0	0	0	-
Кіпр	..	9,5	9,3	9,6	8,1	8,1	8,3	-
Чеська Республіка	7,2	5,6	5,6	5,1	5,1	5,2	5,2	72,22
Данія	27,9	19,6	18,1	18,4	17,1	17,1	17,1	61,29
Естонія	11,2	8,2	8,2	7,8	7,8	7,8	7,7	68,75
Фінляндія	19,1	14,6	11,8	11,7	11,7	11,9	12,1	63,35
Франція	6,8	5,4	-0,2	0,2	1	0,3	0,2	2,94
Germany	21,4	23,3	23,2	23,2	23,2	23,2	23,2	108,41
Греція	21,5	19	19,7	22,4	23	23	23	106,98
Угорщина	5,9	11,8	11,8	9,9	9,9	9,1	9,4	159,32
Ірландія	11,9	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4	12,4	104,20
Італія	30,6	19,9	19,5	17	23,3	16,8	14,6	47,71
Латвія	6,8	4,9	6,3	6,3	6,3	6,4	7,8	114,71
Литва	5,7	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	5,9	103,51
Люксембург	..	4,6	4,6	4,6	4,2	4,2	4,2	-
Мальта	..	30,2	30,2	32,4	32,3	32,3	32,3	-
Норвегія	25,2	24,5	23,6	23,6	21,8	20,8	20	79,37
Польща	14,8	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	97,97
Румунія	17,2	10,7	10,9	12,3	12,3	12,3	15,6	90,70
Словацька Республіка	8	8,4	9,4	9,5	9,5	9,1	9,1	113,75
Словенія	14,3	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	88,81
Іспанія	23,4	21,7	13,4	12,5	10,6	10,6	10,6	45,30
Швеція	16,6	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	78,92
Україна	12,3	9,5	9	8,7	11,9	11	10,2	82,93
Об'єднане Королівство	21,8	20,6	19,2	18,3	18,1	17,3	16,6	76,15

Джерело: складено авторами на основі даних [1; 7–10]

Таблиця 3

Податкові платежі, номер

Назва країни	2005	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Відношення 2019 до 2005
Австрія	12	12	12	12	12	12	12	12	100,00
Бельгія	11	11	11	11	11	11	11	11	100,00
Болгарія	29	14	14	14	14	14	14	14	48,28
Хорватія	40	12	12	12	13	13	12	12	30,00
Кіпр	..	31	30	28	28	28	27	16	-
Чеська Республіка	27	8	8	8	8	8	8	8	29,63
Данія	10	10	10	10	10	10	10	10	100,00
Естонія	7	8	8	8	8	8	8	8	114,29
Фінляндія	20	8	8	8	8	8	8	8	40,00
Франція	21	9	9	9	9	9	9	9	42,86
Germany	12	9	9	9	9	9	9	9	75,00
Греція	19	8	8	8	8	8	8	8	42,11
Угорщина	13	12	11	11	11	11	11	11	84,62
Ірландія	9	9	9	9	9	9	9	9	100,00
Італія	14	13	13	14	14	14	14	14	100,00
Латвія	29	7	7	7	7	7	7	7	24,14
Литва	11	11	11	11	11	11	10	10	90,91
Люксембург	..	23	23	23	23	23	23	23	-
Мальта	..	7	7	7	8	8	8	8	-
Норвегія	4	4	4	4	4	4	5	5	125,00
Польща	41	19	19	7	7	7	7	7	17,07
Румунія	108	39	14	14	14	14	14	14	12,96
Словацька Республіка	32	22	22	11	8	8	8	8	25,00
Словенія	22	10	10	10	10	10	10	10	45,45
Іспанія	8	9	9	9	8	9	9	9	112,50
Швеція	6	6	6	6	6	6	6	6	100,00
Україна	147	28	5	5	5	5	5	5	3,40
Об'єднане Королівство	8	8	8	8	8	8	8	9	112,50

Джерело: складено авторами на основі даних [1; 7-10]

Таблиця 4

Час на підготовку та сплату податків, години

Назва країни	2005	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Відношення 2019 до 2005
Австрія	170	170	166	131	131	131	131	131	131	77,06
Бельгія	156	131	135	135	136	136	136	136	136	87,18
Болгарія	598	436	436	436	453	453	453	453	441	73,75
Хорватія	232	196	196	208	206	206	206	206	206	88,79
Кіпр	..	146	146	146	145	127	127	122	119	-
Чеська Республіка	866	230	230	230	222	222	236	230	230	26,56
Данія	135	130	132	132	132	132	132	132	132	97,78
Естонія	81	81	81	81	81	56	50	50	50	61,73
Фінляндія	269	93	93	93	93	93	93	90	90	33,46
Франція	132	132	137	137	137	139	139	139	139	105,30
Germany	196	207	218	218	218	218	218	218	218	111,22
Греція	264	202	193	193	193	193	193	193	193	73,11
Угорщина	340	277	277	277	277	277	277	277	277	81,47
Ірландія	75	79	79	79	81	81	81	81	81,5	108,67
Італія	340	269	269	269	269	240	238	238	238	70,00
Латвія	280	224	224	193	193	168	168	168	168	60,18
Литва	166	175	175	171	171	171	109	99	95	57,23
Люксембург	..	59	55	55	55	55	55	55	55	-
Мальта	..	139	139	139	139	139	139	139	139	-
Норвегія	87	87	83	83	83	83	83	79	79	90,80
Польща	420	286	286	286	269	269	258	334	334	79,52
Румунія	192	218	202	161	161	161	163	163	163	84,90
Словацька Республіка	325	207	207	207	188	192	192	192	192	59,08
Словенія	248	233	233	233	233	233	233	233	233	93,95
Іспанія	298	167	167	167	158	152	152	147	143	47,99
Швеція	122	122	122	122	122	122	122	122	122	100,00
Україна	2085	488	386	346	346	355	327	327	327	15,71
Об'єднане Королівство	100	105	105	105	105	105	105	105	114	114,00

Джерело: складено авторами на основі даних [1; 7-10]

налення це податкова політика, оскільки за рахунок податкових надходжень формується велика частина доходної частини бюджету держави.

Загальна ставка податку вимірює суму податків та обов'язкових внесків, що сплачуються підприємствами після обліку допустимих відраховань як частки комерційного прибутку.

Отже, Україні потрібна подальша податкова реформа, у ході якої слід зробити наголос на:

1) спрощенні податкового законодавства, усуненні суперечностей та недоліків у ньому;

2) спрощенні та автоматизації податкового адміністрування, удосконаленні системи ризикоорієнтованого податкового контролю (в тому числі запровадженні непрямих методів податкового контролю), поліпшенні відносин між податковими органами та платниками податків з урахуванням досвіду країн ЄС.

Із зрушеннями у соціально-економічному розвитку, детінізацією економічних відносин і подальшим розв'язанням фіскальних проблем в Україні при формуванні податкової політики дедалі більше слід враховувати податкову політику ЄС та його країн-членів.

Висновки і пропозиції. Отже, розглянувши податкову систему європейських країн, можна зауважити на те, що у системі оподаткування кожної окремої країни є свої особливості, які можна і потрібно враховувати при проведенні реформування податкової системи України. Доцільно використовувати досвід інших країн. Дослідження показників функціонування податкової системи в динаміці повинно використовуватись для створення ефективної системи оподаткування, задля запобігання помилок і прорахунків, які негативно впливають на економічний розвиток держав.

Отже, податкова політика та її завдання в рамках системного підходу можуть бути сформульовані як концепція «пріоритету економічного розвитку», що передбачає у випадку виникнення конфліктних ситуацій пошук і впровадження тих рішень, які є оптимальними для більшості учасників економічних відносин. Концепція «пріоритету економічного розвитку» заснована на закономірностях взаємодії частини і цілого та враховує концепцію і методи формування оптимальних рішень, з метою підвищення ефективності.

Список літератури:

1. European Commission (2019). Taxes in Europe (database). Retrieved from: http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxSearch.html
2. Glushchenko J. and Kozhalina N. (2019). Development trends of local taxes in the system of local budgets in Ukraine. *Public and Municipal Finance*, 8(1), 104–111. doi:10.21511/pmf.08(1).2019.09
3. Hrysenko, M., Pryiatelchuk, O., and Shvorak, L. (2019). Modeling of state socio-economic systems in the countries of the European region. *Problems and Perspectives in Management*, 17(3), 452–463. doi:10.21511/ppm.17(3).2019.36
4. Naidenko, O. (2019). Justification of tax regulation tools to support the poor. *Economics of Development*, 18(3), 45–57. doi:10.21511/ed.18(3).2019.05
5. Olubukola Ranti Uwugbe, Ayomide Omoyiola, Uwalomwa Uwugbe, Nassar Lanre and Opeyemi Ajetunmbi (2019). Taxation, exchange rate and foreign direct investment in Nigeria. *Banks and Bank Systems*, 14(3), 76–85. doi:10.21511/bbs.14(3).2019.07
6. Olufemi Adebayo Oladipo, Francis Iyoha, Adeniran Fakile, Abiola John Asaleye and Damilola Felix Eluyela (2019). Tax revenue and agricultural performance: evidence from Nigeria. *Problems and Perspectives in Management*, 17(3), 342–349. doi: 10.21511/ppm.17(3).2019.27
7. Official website of the State Statistics Committee. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua>
8. Official website of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua>
9. The World Bank (2020a). Foreign direct investment, net inflows (% of GDP). Retrieved from: <https://data.worldbank.org/indicator/bx.klt.dinv.wd.gd.zs>
10. The World Bank (2020b). World Development Indicators. Retrieved from: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=world-development-indicators>

References:

1. European Commission (2019). Taxes in Europe (database). Retrieved from: http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxSearch.html
2. Glushchenko, J. and Kozhalina, N. (2019). Development trends of local taxes in the system of local budgets in Ukraine. *Public and Municipal Finance*, 8(1), 104–111. doi:10.21511/pmf.08(1).2019.09
3. Hrysenko, M., Pryiatelchuk, O., and Shvorak, L. (2019). Modeling of state socio-economic systems in the countries of the European region. *Problems and Perspectives in Management*, 17(3), 452–463. doi:10.21511/ppm.17(3).2019.36
4. Naidenko, O. (2019). Justification of tax regulation tools to support the poor. *Economics of Development*, 18(3), 45–57. doi:10.21511/ed.18(3).2019.05
5. Olubukola Ranti Uwugbe, Ayomide Omoyiola, Uwalomwa Uwugbe, Nassar Lanre and Opeyemi Ajetunmbi (2019). Taxation, exchange rate and foreign direct investment in Nigeria. *Banks and Bank Systems*, 14(3), 76–85. doi: 10.21511/bbs.14(3).2019.07
6. Olufemi Adebayo Oladipo, Francis Iyoha, Adeniran Fakile, Abiola John Asaleye and Damilola Felix Eluyela (2019). Tax revenue and agricultural performance: evidence from Nigeria. *Problems and Perspectives in Management*, 17(3), 342–349. doi: 10.21511/ppm.17(3).2019.27
7. Official website of the State Statistics Committee. Retrieved from: <https://www.ukrstat.gov.ua>
8. Official website of the National Bank of Ukraine. Retrieved from: <https://bank.gov.ua>
9. The World Bank (2020a). Foreign direct investment, net inflows (% of GDP). Retrieved from: <https://data.worldbank.org/indicator/bx.klt.dinv.wd.gd.zs>
10. The World Bank (2020b). World Development Indicators. Retrieved from: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=world-development-indicators>